

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Кам'янського районного суду Черкаської області**

23.04.2025

м. Черкаси, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23 квітня 2025 року групою НПМ здійснено відвідування Кам'янського районного суду Черкаської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Тептюк Максим Петрович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області (керівник групи НПМ);

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Строкань Сергій Ігоревич, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Северинчук Людмила Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Кулик Маїна Олегівна, представник громадської організації (регіональний координатор при представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області).

Загальна інформація.

Установа знаходиться за адресою: вул. захисників України, буд. 45, м. Кам'янка, Черкаський р-н, Черкаська обл., 20801.

Керівництво суду:

Шкреба Владлен Вікторович, голова суду;

Мурай Світлана Вікторівна, керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 20, з них штатна чисельність суддів – 3.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установа є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає по першій інстанції цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі (Фото № 1). В установі розташовано 2 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, в яких розміщені кабінети із захисного скла для підсудних та наявне обладнання для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (Фото № 6).

У суді облаштовані приміщення конвою та 3 камери для утримання підсудних (засуджених) (Фото № 5, 7). Приміщення камери для утримання підсудних (засуджених) обладнані лавами, зовнішніми запорами на дверях. Двері

обладнані оглядовими віконцями з металевими ґратами. Доступ до замків камер з боку підсудних (засуджених) виключено.

У будівлі суду облаштовано два входи/ виходи – основний (центральный) та внутрішній вхід (Фото № 1, 2, 3). Центральний вхід до приміщення будівлі обладнаний пандусом для руху маломобільних груп населення відповідно до Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність).

На вході до суду наявна кнопка виклику працівника суду.

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Служби судової охорони (Фото № 4). Проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів. Ведеться відеоспостереження на вході до суду, по периметру приміщення, у вестибюлі на 1-му та 2-му поверхах.

На пропускному пункті, у приміщенні варті, у канцелярії наявні аптечки, в яких містяться ліки, необхідні для надання первинної медико-санітарної допомоги (Фото № 7).

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів тощо.

У суді організовано доступ обвинувачених (підсудних), засуджених до питної води, відповідно до вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція) (Фото № 7).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції у Черкаській області, окремим входом, який розміщений у внутрішньому дворі. Заїзд конвойного автотранспорту для посадки (висадки) обвинувачених здійснюється через внутрішній двір, який обладнаний огорожею (Фото № 2, 3, 8).

Для забезпечення знезараження зал судових засідань, у яких розглядаються кримінальні справи, а також камер для підсудних (засуджених), зазначені приміщення обладнані бактерицидними опромінювачами.

Під час відвідування, обвинувачені, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані особи в суді не перебували.

Випадки заподіяння смерті утримуванням або тілесних ушкоджень в суді не відбувалися.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ не здійснювалось.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України, Державні будівельні норми України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»)

1. Установлено, що у порушення пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН), розміри площ камерних приміщень у суді не відповідають нормативним вимогам. Згідно з результатами вимірювання, проведеного із застосуванням технічного засобу (лазерного далекоміра), фактична площа камерних приміщень у приміщенні суду становить 1,71 м² (фото № 5). Тоді як згідно із зазначеними вимогами мінімальна площа кожної камери для підсудних (засуджених) повинна бути не менше ніж 4,0 м².

2. Окрім того, вимогами пункту 6.5.2 ДБН, передбачено, що в кожному приміщенні суду камери для підсудних слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Тобто, в суді, де розташовано 2 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано 6 камер. Натомість в суді обладнано лише 3 камери для тримання підсудних, що може порушувати вимоги роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб котрим заборонено спілкування між собою (фото № 5).

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини)

3. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції, у суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених біля зовнішнього спеціального входу.

4. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН та пункту 13 Інструкції, у приміщенні суду відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступними для третіх осіб коридорами.

5. У порушення Кодексу цивільного захисту України у суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

6. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН, у блоці, де розміщені камери для обвинувачених, підсудних (засуджених), відсутній спеціальний санвузол для підсудних (засуджених).

За інформацією керівництва суду у разі потреби таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення суду.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

7. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН, приміщення суду не обладнано кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Зазначене порушення також може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 13 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Конституції України).

8. У порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення, зокрема не обладнані вертикальним підйомником або ліфтом.

9. Окрім того у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарний вузол у приміщенні суду не пристосований для користування маломобільними групами населення (Фото № 9, 10).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Черкаській області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

2. Кам'янському районному суду Черкаської області:

2.1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) площею не менш ніж 4 м² з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, та обладнати санітарний вузол для підсудних (засуджених);

2.2. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті;

2.3. Забезпечити ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до зал судових засідань;

2.4. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;

2.5. Облаштувати у суді кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

2.6. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду, облаштувати санітарний вузол, пристосований для користування маломобільними групами населення.

Додатки: Фотоматеріали, на 2 арк. у 1 прим.

Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини у Черкаській області

Максим ТЕПТЮК

Фотоматеріали

Фото № 1

Фото № 2

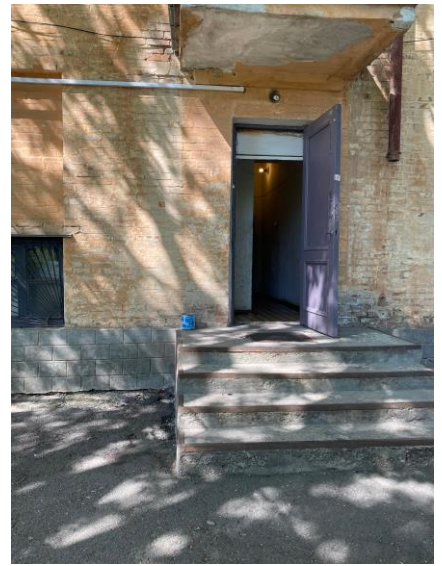

Фото № 3

Фото № 4

Фото № 5

Фото № 6

Φοτο Νο 7

Φοτο Νο 8

Φοτο Νο 9

Φοτο Νο 10

